

Faglig læsning

Trine Einspur

Faglig læsning på mellemtrinnet og i udskoling

Også i Grønt Flag Grøn Skole får eleverne brug at hente faglige informationer mange steder fra. Danskfaget indgår som en naturlig del af dette arbejde.

Faglige tekster er en genre, som eleverne skal beskæftige sig i et tværfagligt miljøundervisningsforløb. Den faglige læsning fordrer en læseform, som elever kan have svært ved at mestre, da ... *Faglig læsning stiller nye og anderledes krav til læseprocessen.*¹

Ikke desto mindre er det en læseform som er vigtig at eleverne bliver fortrolige med, da store dele af det vi læser i hverdagen er fagligt stof. Måltrettet arbejde med faglig læsning skal gøre eleverne i stand til at *Redegøre kort og i forståelig form om indholdet i en faglig tekst.*²

Læsemåde afhænger af teksttype

Inden man går i gang med at læse faglige tekster er det nødvendigt, at eleverne opnår en grundlæggende forståelse af forskellen mellem faglig og skønlitterær læsning. Læreren kan komme ind på, at faglige tekster omhandler den konkrete verden, der omgiver os og at indholdsmængden ofte er meget komprimeret og informationstung. En faglig tekst skal ikke være malerisk beskrivende, for det kan få den til at virke utroværdig. Den skal derimod, i saglig og forståelig form, redegøre for det budskab, der skal formidles. Man læser faglige tekster for at erhverve sig ny viden, og ikke, som i skønlitteratur, for oplevelsens skyld.

Skønlitterære tekster derimod benytter sig af et rigt billedsprog, er kendetegnet ved beskrivelser og en dvælen ved detaljen. Læreren udleverer et kort uddrag af henholdsvis en skønlitterær og en faglig tekst, hvori eleverne skal se på de sproglige forskelle i de to tekster. Eleverne bliver bedt om at understrege adjektiver, som ofte anvendes flittigt i en skønlitterær tekst³. Læreren henleder elevernes opmærksomhed på billedsproget i skønlitterære tekster. Siderne, der arbejdes med, kan hentes fra en bog som klassen har læst, eller fra nedenstående tekstforslag⁴. De faglige tekster udvælges

¹ Faghæfte for dansk, s. 81

² Faghæfte for dansk, s. 102

³ Indledningen til *Den Grimme Ælling* af H.C. Andersen

⁴ Første sider af kapitel 11 i 7.a. af Bjarne Reuter

af én af de involverede naturfaglige lærere og kan oplagt være en miljøfaglig tekst, som eleverne alligevel vil skulle læse.

Faglig læsning og elevrespons

Efter en afklaring af teksttypen, får eleverne hver udleveret en fagtekst omhandlende miljø. Alle elever får dog ikke samme tekst, da de senere skal deles op i grupper af max 5 elever, der har læst hver sin tekst. Eleven skal læse sin tekst med to fokuspunkter in mente: På forståelsen af indholdet og på notatteknik. De skal udlede de væsentligste informationer i teksten og skrive noter til. Inden denne øvelse sættes i gang, kan klassen have arbejdet med notatteknik⁵.

Elever har ofte svært ved at løsrive sig fra sprogbruget i en faglig tekst. For at få dem til at anvende deres egne formuleringer, skal de ud fra deres noter præsentere hovedindholdet i deres tekst for en gruppe elever, som ikke har læst teksten. Eleverne sættes derfor i jigsaw-grupper, således at hvert gruppemedlem sidder med hver sin tekst. De skal nu hver især redegøre for indholdet af deres tekst. Under redegørelsen skriver de andre gruppe-medlemmer stikord - hvad syntes de var godt, hvad forstod de ikke etc. Gruppen stiller herefter opklarende spørgsmål og giver respons. Denne elevbaserede respons skal give eleven en fornemmelse af, hvilke dele af indholdet, der var svær at formulere så det blev forståeligt for andre, og hvorvidt sproget forekom klart og forståeligt for tilhørerne.

Emnet skal forstås i en sammenhæng

Eleverne har nu læst første tekst af et fagligt område inden for miljøundervisningen. Nu skal de arbejde videre med emnet og øge deres viden inden for området. Eleverne kan arbejde alene med projektet, eller de kan arbejde sammen med en anden elev med samme tekst.

Ifølge lektor Elisabeth Arnbaks er en vigtig pointe i tværfaglige forløb, at eleverne lærer at kæde de mange informationer de får sammen⁶. Sammenhænge kan nok fremstå klart for læreren, men det er vigtigt at understrege den større sammenhæng mellem emnerne for eleverne, så det hele ikke blot fremstår som brudstykker. Som et led i at skabe en sådan sammenhæng skal eleverne lave en meget kort skriftlig redegørelse for, hvordan deres underemne passer ind i overemnet *miljø*.

⁵ Til arbejdet med notatteknik kan anbefales kapitel 4 i *Læs på!* af Hanne Fabrin m.fl.

⁶ *At kunne læse tekster er nødvendig i videnssamfundet – interview med lektor Elisabeth Arnbak,*
<http://bs.dk/publikationer/andre/faglig/html>

Læseformål giver målrettet læsning

I elevernes videre arbejde med emnet, ligger fokus på elevernes informationssøgning. Med den enorme mængde af viden, som internettet stiller til rådighed om alverdens emner, er det nødvendigt at målrette sin søgning. Eleverne skal derfor udarbejde et arbejdsblad, som skal gøre deres informationssøgning mere målrettet. Arnbak anbefaler, at eleverne formulerer underspørgsmål inden for deres emne⁷; hvad ved de allerede om emnet, hvilke aspekter undrer dem og hvad kunne være godt at vide mere om. Ved at formulere disse spørgsmål, kan det også blive mere tydeligt for elever så vel som lærere, hvor det ville være mest oplagt at søge pågældende information. Er det på biblioteket, internettet, eller skal man lave et forsøg i et af de naturvidenskabelige fag, for at opnå den viden man har brug for.

Når eleverne har samlet al den information som de behøver, skal den bearbejdes.

De skal nu arbejde med at inddele deres emne i overskuelige delemner, så stoffet kommer til at fremstå struktureret og forståeligt for modtageren. Eleven skal formulere underoverskrifter inden for emnet, som han kan anvende til at bygge sit oplæg op efter.

Afslutningsvis præsenterer eleverne deres emne for resten af klassen samt de involverede lærere i det tværfaglige projekt.

⁷ At kunne læse tekster er nødvendig i videnssamfundet – interview med lektor Elisabeth Arnbak, <http://bs.dk/publikationer/andre/faglig/html>